

Přechod armády do obrany po hromadném jaderném úderu protivníka

Přechází-li armáda na počátku nebo v průběhu útočné operace frontu po hromadném jaderném úderu protivníka do obrany, nastává pro velení velmi složitá situace. Tato forma přechodu je v jaderné válce současně nejpravděpodobnější, poněvadž hromadné použití ZHN má právě způsobit v krátké době změnu v poměru sil na určitých směrech a vytvořit příznivé předpoklady k útočné činnosti. K tomu jsou zaměřeny některé názory bez nároku, že by zcela vyčerpávaly tuto tematiku.

Zajímavé jsou některé názory pravděpodobného protivníka na použití jaderných zbraní v průběhu bojové činnosti a na vedení jeho útoku, i některé aspekty při přechodu armády do obrany v průběhu útočné operace frontu po hromadném jaderném úderu protivníka. O všeobecných otázkách obrany armády bude zmínka jen v nejnужnějším rozsahu.

Názory pravděpodobného protivníka na použití JZ během bojové činnosti a na vedení útoku

Velení NATO pokládá použití jaderných zbraní za hlavní prostředek k dosažení cíle bojové činnosti, jakož i války vcelku. Přesto se v současné době vyskytují u nich názory na zahájení války konvenčními prostředky a oddálení zničujícího odvetného úderu států Varšavské smlouvy. V takovém případě ovšem nevylučují zcela použití jaderných zbraní. Nastala-li by situace, že svazky NATO by nemohly dosáhnout s konvenčními prostředky žádný podstatný úspěch, pak předpokládají tyto možnosti použití JZ:

— bojová síla svazků je ještě plně k využití a je zabezpečena soudržností obrany,

— podstata ozbrojených sil NATO je ohrožena a začíná se rýsovat obsazování území států ležících v bojové zóně NATO.

Cílem použití jaderných zbraní má přitom být zadržet náš útok a vytvořit příznivé podmínky pro přechod k vlastnímu útoku na jednom směru nebo na široké frontě. K získání tohoto cíle se předvídá použít JZ překvapivě, hromadně a koordinovaně s ostatními prostředky ničení k boji proti našim nejdůležitějším objektům a uskupením. Útočící vojska mají přitom využít účinky jaderných úderů a dokončit rozbití našich vojsk. Obzvláštní význam přikládají vedení 1. jaderného úderu a získání převahy v jaderných zbraních. V průběhu bojové činnosti — po 1. hromadném úderu — budou vedeny zpravidla jednotlivé a skupinové údery.

K vedení jaderných úderů o síle od 1 do 100 kt na první sled armády (v taktic-

ké nebo operační hloubce) přicházejí v úvahu k použití především taktické letectvo, rakety PERSHING, SERGEANT, HONEST JOHN a dělostřelectvo s jadernou municí, zvláště 203mm houfnice. Jaderné údery plánují se přitom na prostředky jaderného napadení, na nejdůležitější útočná uskupení (zpravidla tanková), na velitelská stanoviště a vojska protivzdušné obrany. K izolaci prostoru bojové činnosti prvního sledu před přivedením záloh z hloubky nebo z boků, bude se protivník snažit vytvořit jadernými údery (pozemními) a použitím chemických prostředků silně zamožené prostory.

Pravděpodobný protivník pokládá za hlavní úkol — vzhledem k možným ztrátám, způsobeným naším odvetným úderem — přejít rychle na široké frontě do útoku všemi bojeschopnými silami a prostředky divizí 1. sledu, ale také 2. sledu a záloh sborů a armádních skupin. Tím chce dosáhnout, aby v bojové činnosti nastala žádná operační přestávka a aby naše vojska, zasažena jadernými údery, nemohla obnovit bojeschopnost. Současně s přechodem k útoku realizuje opatření k obnovení bojeschopnosti vlastních vojsk, zasažených jadernými údery, aby je mohl použít k zesílení uskupení na směru hlavního úderu.

Jeho divize mohou přejít do útoku z prostorů rozmístění a soustředění (vzdálených 30–120 km od předního okraje obrany) z bezprostředního dotyku nebo z chodu. Protivník po hromadném použití JZ pokládá za výhodné útočit malými pohyblivými jednotkami na široké frontě. Přitom se bude snažit využít vzniklé mezery a otevřené boky k rychlému proniknutí do hloubky. Zničení zbylých vojsk má být dokončeno pomocí jednotlivých jaderných úderů, palby dělostřelectva a úderů letectva. Opěrné body a prostory obchází, aby naše vojska rozfal a zničil je po částech.

Jakmile jeho sbory 1. sledu splnily další úkol nebo zmocnily se důležitých objektů v hloubce 30–60 km, zasazuje druhé sledy a zálohy k rozšíření úspěchu do operační hloubky.

Zasažení druhých sledů a záloh zabezpečuje znovu jadernými údery, palbou dělostřelectva a údery letectva. Ke zvýšení útočného tempa předpokládá protivník použití vojskové letectvo. Úkolem jeho taktických vzdušných výsadek je

- zmocnit se důležitých prostorů a udržet je,

- ničit prostředky jaderného napadení,

- narušovat velení vojskům ničením velitelských stanovišť a spojovacích uzlů.

Tímto způsobem snaží se pravděpodobný protivník předejít nás ve vedení hromadných jaderných úderů, způsobit našim vojskům co největší ztráty a jejich zničení dokončit údery útočících vojsk.

Organizace obranné operace s bojeschopnými vojsky armády

Obrana v jaderné válce je dočasný, vynucený způsob bojové činnosti, který má zabezpečit vedení útočné činnosti na jiných směrech. Použití JZ a vzrůstající možnosti palby, úderů a manévru dovolují stanovit svazkům a útvarům v obraně rozhodující cíle a splnit úkoly v kratší době.

Situace armády při přechodu k obranné operaci v průběhu útočné operace frontu po jaderných úderech protivníka bude rozdílná. K přechodu do obrany může dojít jen na rozkaz nadřízeného.

Po hromadném jaderném úderu protivníka musí velitel armády v nejkratší době zjistit stupeň bojeschopnosti svazků a učinit opatření k odražení dalších možných úderů útočícího protivníka. Musí ihned hlásit nadřízenému situaci a návrh k dalšímu vedení bojové činnosti a po obdržení úkolu k přechodu do obrany organizovat vše potřebné.

Podmínky k přechodu do obrany vedou většinou k tomu, že ke všem opatřením přípravy a organizace bude docházet v krajně napjaté a složité pozemní a vzdušné situaci. Zpravidla bude nutné odražit útoky a začít s odstraňováním následků hromadných jaderných úderů. Divize vedou přitom bojovou činnost s rozdílným charakterem. Na jednotlivých směrech mohou být v důsledku jaderných úderů protivníka a jeho útočících vojsk donuceny bránit obsazený úsek, vést obranný boj a částečně také ustoupit. Na druhých směrech budou naproti tomu jednotky, které zůstaly po hromadném jaderném úderu bojeschopné, pokračovat v útoku, zatlačí protivníka a získají výhodné terénní prostory. Představené odřady mohou již postupovat v hloubce obrany protivníka. Jednotlivé útvary a svazky budou dokončovat zničení zbylých sil protivníka v jeho týlu. Taková situace bude zpravidla vyžadovat **postupný přechod** vojsk armády do obrany.

Práce velitele armády, velitelů a štábů bude ztížena chybějícími přesnými údaji o nepříteli a vlastních vojscích, stejně tak jako náhlé změny situace. To je ale přesto nezbavuje nutnosti rychle přijmout rozhodnutí k přechodu do obrany, k organizaci odražení útoku protivníka a k vedení úderů na jeho prostředky jaderného napadení a důležitá útočná uskupení. Kromě

toho musí bezprostředně učinit opatření k obnovení bojeschopnosti vojsk.

Organizace obrany armády se silami, které si uchovávají bojeschopnost po hromadném úderu protivníka, neliší se v zásadě od rozsahu opatření v jiných podmínkách. Podle konkrétní situace mohou být jejich význam a pořadí rozdílné. Nejdůležitější opatření v takové situaci jsou:

- ničit prostředky jaderného napadení protivníka a vést úderu na jeho nejdůležitější úderná uskupení, abychom ho oslabili a oddálili jeho přechod do útoku,

- zjistit stav vojsk po hromadném jaderném úderu,

- zjistit nejslabší místa v operačním učenění armády po jaderných úderech protivníka,

- učinit opatření k uzavření mezer, vzniklých po jaderných úderech s použitím jednotek, které si uchovávají bojeschopnost, nebo záloh,

- organizovat obnovení bojeschopnosti vojsk, zasažených jadernými údery.

Při přechodu armády do obrany pod úderu útočícího protivníka je nutné rychle přijmout rozhodnutí a stanovit neodkladné úkoly vojskům. Přijetí rozhodnutí, stanovení úkolů, organizace součinnosti, plánování operace a vedení bojové činnosti je proto jednotný, neodlučitelný proces.

Velitel přijímá rozhodnutí v první řadě k činnosti na nejdůležitějších a nejnebezpečnějších směrech a stanoví vojskům úkoly k ničení jaderných prostředků, k boji, s hlavním uskupením protivníka a jeho dalších záloh. Současně stanoví úkoly k odražení útoku, k vytvoření obranných pásem a k obnovení bojeschopnosti vojsk. K organizaci obrany stanoví jako první:

- kdy a v kterém úseku přejdou vojska do obrany,

- průběh předního okraje obrany,

- obranné úseky druhých sledů a záloh,

- kde a jakými silami a prostředky způsobit protivníkovi rozhodující ztráty a odrazit jeho útok,

- kdy dosáhnout pohotovosti v obraně.

Při organizaci součinnosti je nutné koordinovat jaderné a chemické úderu raketových vojsk frontu a podporujícího letectva s raketovými vojsky armády, palbu dělostřelctva, bojovou činnost divizí 1. sledu s ženijními záharasy. Rychlá změna situace vyžaduje neustále upřesňovat stanovené úkoly a součinnost.

Úkoly stanoví v první řadě raketovým vojskům, vojskům PVO, divizím, bojovými

na směru hlavního úderu protivníka a ženiním útvarům, které vytvářejí záharasy. Práci je nutné plánovat tak, aby velitel armády a velitelé divizí souběžně přijmuli rozhodnutí, organizovali vedení obrany, ale i opatření k obnovení bojeschopnosti vojsk, zasažených jadernými údery.

Budování obrany armády

Obranu armády tvoří

- operační učenění vojsk armády,

- použití jaderných a chemických zbraní ve spojení s palbou konvenčních zbraní a úderu podporujícího letectva,

- systémem PVO,

- ženině technická úprava terénu.

V závislosti na situaci při přechodu do obrany bude pořadí úprav různé a bude mít své zvláštnosti. V každém případě bude budování obrany určováno požadavky, kladenými na moderní obranu a stanoveno podle zámyslu operace. Musí zabezpečovat:

- efektivní použití všech sil a prostředků, zvláště jaderných a chemických zbraní,

- aktivní PVO a ochranu vojsk před úderu jaderných zbraní,

- spolehlivou PTO a úporné bránění nejdůležitějších prostorů,

- maximální využití manévrovosti vojsk.

Operační učenění vojsk armády

Operační učenění vojsk armády tvoří se na základě zámyslu obranné operace zpravidla postupně. Rozhodující při tom jsou podmínky situace při přechodu do obrany, zásoby a stav sil a prostředků armády, jejich úkoly, činnost protivníka a terénní podmínky.

První sled armády mohou tvořit buď motostřelecké nebo tankové divize. Přecházejí do obrany zpravidla v pásmu, ve kterém útočily. Podle stavu bojeschopných praporů a pluků mohou být hranice mezi divizemi změněny k dosažení potřebné hustoty obrany. Ve výjimečných případech mohou pluky a divize změnit podřízenost k rychlému vytvoření účelného obranného uskupení. To však nebude pravidlem, poněvadž změna podřízenosti komplikuje velení. Obvykle přechází armáda do obrany s takovým stavem v jakém útočila. Posiluje se teprve k obnovení útoku. Divize, které po jaderném úderu protivníka dočasně ztratily více než 50 % své bojeschopnosti, mohou být při dostat-

ku záloh postupně vytaženy k obnovení jejich bojeschopnosti v hloubce obranného pásma armády.

Divize 1. sledu vytvářejí 20–30 km hluboké pásmo obrany. Podle situace mohou jednotlivé divize dále pokračovat v útoku až k výhodnému úseku terénu nebo také k takovému úseku terénu ustupovat. V tomto případě je nutné zajišťovat přechod do obrany silami a prostředky 1. sledu a ve výjimečných případech zálohami armády. Útvary a prapory, zasažené k zajišťování, mají aktivní činnost způsobit protivníkovi ztráty, zdržet ho a tím získat pro hlavní síly čas k budování obrany.

Abychom zabezpečili úpornou a aktivní obranu, musíme ji členit do hloubky a budovat ve 2 sledech. Na začátku přechodu do obrany v uvedených podmínkách bude možné operační uclnění armády (nebo bojové sestavy divizí) jen v jednom sledu.

Druhé sledy a zálohy vytváříme z vojsk, která

- obnovila bojeschopnost,
- byla přivedena z hloubky nebo z jiných úseků,
- byla zproštěna jiných úkolů, např. zničení zbylých sil protivníka v týlu vlastních vojsk.

Po vytvoření 2. sledů a záloh dostávají tyto úkol vybudovat a obsadit 2. pásmo obrany na směru hlavního úderu protivníka, připravit a vést protiúder. Část 2. sledu může být také použita v 1. pásmu obrany k uzavření mezer, vzniklých po nových jaderných úderech protivníka.

Uskupení raketových vojsk pozůstává z raketové brigády armády a raketových oddílů divizí. Jejich bojeschopnost musí být rychle obnovena, aby mohly vést úderu na prostředky jaderného napadení a hlavní uskupení protivníka při přibližování a rozvinování. Raketové oddíly divizí 2. sledu mohou se souhlasem velitele armády vést úderu z předsunutých palebných postavení.

Uskupení vojsk PVO má v nejkrajší době odstranit narušený systém PVO a zabezpečit přikrytí nejdůležitějších objektů a přeskupování vojsk armády. Přitom je nutné organizovat především přikrytí raketových vojsk armády, hlavního uskupení, velitelských stanovišť a nejdůležitějších týlových objektů.

Zálohy armády budou v době přechodu do obrany pozůstávat zpravidla z nepatrných sil. Proto je nutné učinit neodkladná opatření k jejich znovuvytvoření a zesílení. To se děje přeskupením, obnovením bojeschopnosti jednotlivých útvarů a při-

vedením dalších prostředků. Velitelská stanoviště, která při obdržení úkolů k přechodu do obrany byla schopná provozu, využijí se i nadále. V případech, kdy se protivníkovi podařilo tyto vypátrat nebo zničit, musí se použít záložní VS.

Použití jaderných a chemických zbraní ve spojení s konvenčními prostředky ničení je rozhodující způsob ke zničení útočícího uskupení protivníka. Velitel armády plánuje jejich efektivní použití podle jejich počtu a dalšího přísunu a stanovit úkoly. Na počátku obranné operace bude mít armáda jen omezený počet jaderných prostředků, jejich počet se zvýší teprve dalším přísunem. Úderu je nutné vést především na prostředky jaderného napadení, na nejdůležitější uskupení a na nejbližší zálohy, abychom tyto oslabili, zmařili jejich přivedení a získali čas k organizaci obrany a obnovení bojeschopnosti vojsk.

Palebný systém v obraně bude vytvářen na základě plánovaných jaderných a chemických úderů v úzké součinnosti s palbou všech zbraní, úderu letectva a systémem zátarasů s maximálním využitím terénních podmínek a má zabezpečit především spolehlivou protitankovou obranu. Velitel armády vydá k tomu úkoly divizím, stanoví dobu pohotovosti, organizuje součinnost mezi nejdůležitějšími palebnými prostředky, přidělí divizím posilové prostředky a určuje spotřebu munice.

Systém PVO pozůstává z průzkumných a pozorovacích stanovišť, z PL raketových a PL jednotek a útvarů, hlásné sítě a sítě výstrahy. Jsou-li k dispozici protiradio-technické jednotky, zapojí se i ony do systému PVO. PVO získala zvláště v poslední době podstatně na významu, poněvadž na jejím rychlém vybudování a účinném udržování závisí v rozhodující míře odolnost obrany. K tomu je nutné soustředit zvláště síly a prostředky vojskové PVO na nejdůležitějších směrech a předvídat včasný manévra k uzavření mezer v systému PVO, které mohou vzniknout po jaderných úderech. Kromě toho organizuje se úzká součinnost sil PVO frontu a sousedů, zvláště se svazky stíhacího letectva a PL raketovými útvary.

Ženině technická úprava terénu

Obsahuje:

- budování obranných pásem, postavení, VS a zásobovacích míst,
- systém zátarasů a ničení,
- vytvoření příznivých možností k manévru a rozvinování vojsk.

Ženíjně technická úprava terénu vytváří výhodné podmínky k efektivnímu využití všech palebných prostředků a k manévru. Práce k ženíjně technické úpravě terénu začínají s obdržáním úkolu k přechodu do obrany silami divizí se zřetelem na trvalou pohotovost vojsk k odražení útoků protivníka. Pokračuje se v nich během celé obranné operace.

Ženíjně technické budování obranných pásem a postavení zvyšuje odolnost obrany a ochranu vojsk před účinky ZHN. Při maximálním využití ženíjní techniky, sil a prostředků útvarů a jednotek a vybudováním úkrytů, postavení a zákopů, může být snížen např. poloměr ničivého účinku tlakové vlny při jaderném výbuchu po 2—3 hodinách 1,5 až 2X, po 5 až 6 hodinách 2X, po 10—12 hodinách až 3X.

Ženíjní překážky vytvářejí se především na tankových směrech před útvary a jednotkami, které utrpěly jadernými údery značné ztráty, k jejich zajištění před úplným zničením. V dalším budují se zátarasy na tankových směrech v hloubce obrany a připravuje se manévry zátarasy na jednotlivých směrech, který má velký význam v průběhu obranné operace. Zkušenosti Sovětské armády, zvláště z bitvy u Kurska, potvrzují, že ke zničení 1 tanku včasným položením minového pole bylo třeba asi 400 min a při překvapivém položení na směrech tankového útoku jen 120—150 min.

V průběhu obranné operace doplňují ženíjní jednotky budování obranných pásem a postavení i systémy zátarasů a zajišťují manévry vojsk. Ženíjně technického budování, které nemůže být nikdy dokončeno, zúčastňují se útvary. Při nuceném náhlém přechodu armády do obrany nebude k úpravě terénu zpravidla dostatek času. Proto je nanejvýš účelné využít vodní překážky a osady k odolné a aktivní obraně.

Odstranění následků nepřátelských jaderných úderů

Při odstraňování následků jaderných úderů nepřítele je nutné začít s obnovou velení a uzavřením mezer, vzniklých po jaderných úderech, jakož i přijmout opatření, aby protivník nemohl z chodu zničit útvary, které ztratily bojeschopnost. K tomu patří v první řadě odrazit útoky nepřátelských sil na zbylé síly, připravené k použití, na zálohy a z částí i na 2. sled, popř. sousedy.

S obnovováním bojeschopnosti začíná se u útvarů, které utrpěly nepatrné ztráty, aby byly co nejdříve opět bojeschop-

né. Přitom bude snaha nasadit většinu jednotek ke splnění bojového úkolu. K odstranění následků jaderného napadení předpokládá se použití v první řadě speciálních jednotek. Není-li jinak možné, vytváří se z dosud bojeschopných jednotek bojové skupiny.

Velitel armády organizuje obnovu bojeschopnosti raketové brigády a armádních útvarů a je-li to nutné, určuje síly a prostředky k podpoře divizí 1. sledu. Pluky a divize, které potřebují k obnově bojeschopnosti delší dobu, stáhnou se do hloubky a přecházejí do zálohy armády.

Odražení silného útočného uskupení protivníka

Při přechodu do obrany v průběhu útoku řídí se veškerá činnost obranné operace podle zámyslu, vzniklé situace, stavu a možnosti vlastních vojsk, činnosti protivníka, terénních podmínek a činnosti vojsk frontu a sousedů. Za všech podmínek, i při rozhodující převaze sil a prostředků protivníka, musí být snahou vést aktivní obrannou operaci. To vyžaduje koordinovat úporné bránění důležitých postavení a prostorů s jadernými údery, údery letectva, palbou dělostřelectva, protiútoky a protiúderů.

K úspěšné obranné činnosti je nutné všemi silami a prostředky zjišťovat nepříteli, v první řadě jeho prostředky jaderného napadení, komunikace, soustředování vojsk, prostory rozvíjení hlavního uskupení a VS. Průzkum a zjišťování údajů o nepříteli umožňují veliteli efektivně použít síly. Stejně důležitá je organizace PVO a ochrany proti ZHN.

Rozbití útočícího uskupení protivníka a vytvoření předpokladů k přechodu vlastních sil do útoku je možné dosáhnout

— jadernými a chemickými údery na přicházející a rozvíjející se hlavní síly protivníka od nejbližších přístupů až k přednímu okraji obrany,

— protipřípravou na protivníka, který se připravuje k útoku

— odražením útoku palbou všech zbraní,

— protiútoky silami divizí 1. sledu a protiúderů armády na protivníka, který prolomil obranu.

V průběhu obranné operace je nutné vést trvalý boj s prostředky jaderného napadení s použitím raketových vojsk, letectva dělostřelectva, zvláštních jednotek a průzkumných skupin v týlu nepříteli. V závislosti na jaderných a chemických

prostředcích, které má armáda k dispozici a na možnostech raketových vojsk, mohou být vedeny jak jednotlivé, tak i skupinové údery. Cílem je způsobit nepříteli ztráty, oddálit jeho přechod do útoku a tím získat čas k organizaci vlastní obrany a obnovení bojeschopnosti vojsk.

Údery raketových vojsk na vojska protivníka před předním okrajem obrany uskutečňují se zpravidla centralizovaně na rozkaz velitele armády v souhlase s údery raketových vojsk a letectva nadřazeného. Kromě toho stanoví velitel cíle, dobu vedení úderu, druh výbuchu a kdo úder uskuteční.

Při jaderných úderech — pozemních výbuších — a úderech chemickými raketami je nutné zajistit bezpečnost vlastních vojsk a sousedů. Proto k nim musí dát souhlas velitel fronty.

Při přechodu vojsk do obrany pod tlakem nepřítele nebude zpravidla možné, především pro nedostatek času, organizovat nebo vést protipřípravu na rozvíjející se uskupení protivníka. Proto divize napadají ho samostatně s využitím přesunutých postavení a palby dalekosného dělostřelectva již na nejvzdálenějších přístupech k 1. pásmu obrany. Velitel armády organizuje v tomto období vlastními silami a prostředky zničení objevených se jaderných prostředků protivníka, vede údery na jeho zálohy a podporuje bojovou činnost divizí 1. sledu.

Činnost zajišťovacích a krycích jednotek před 1. pásmem obrany koordinuje velitel armády s údery raketových vojsk, letectva a palbou dělostřelectva. Útvary a jednotky využívají přirozené překážky, připravují zátaras a odrážejí útoky předvoje a útvarů 1. sledu protivníka. Způsobují mu ztráty a vytvářejí předpoklady k organizaci obrany hlavních sil divizí.

V téže době mohou některé jednotky ničit zjištěné jaderné prostředky protivníka na pochodu nebo v palebných postaveních, dezorganizovat velení vojskům a činnost týlu. Splnily-li krycí jednotky svoje úkoly, stahují se do hloubky obrany nebo se začleňují k plukům 1. sledu k jejich posílení.

Přicházejí-li hlavní síly protivníka k přednímu okraji obrany, pluky a divize 1. sledu palbou všech zbraní způsobují mu ztráty a brání zaujatá postavení. Současně dokončují vojska armády budování obrany v hloubce a pokračují v obnovení bojeschopnosti.

Po jaderných úderech protivníka musí velitel armády přijmout opatření k obnovení narušeného velení. Bude nutné upřesnit úkoly divizím a plukům. Součas-

ně musí začít s odstraňováním následků jaderného napadení. Do prostorů jaderných úderů je nutné přivést neprodleně divizní a armádní zálohy k uzavření mezer, vzniklých po úderech. Útvary v prostorech s vysokou radiací, resp. útvary, které jsou radiací ohroženy, se na rozkaz velitele přemísť. I při těchto opatřeních je nutné zabezpečit trvalé odrážení útoků nepřítele.

Podávají-li se nepříteli vlom do obrany, brání divize 1. sledu úporně výhodné prostory na nejdůležitějších směrech. Za výhodných podmínek vedou protiútoky a způsobují protivníku maximální ztráty. Roztínají jeho bojovou sestavu a ničí ho po částech. Nemohou-li divize 1. sledu vést protiútok, zadržují postup nepřítele, zabezpečují rozvinutí divizí 2. sledu a záloh armády k protiúderu.

Protiúder armády je neaktivnější způsob rozbití nepřítele, který prolomil obranu. Nejvýhodnější podmínky k vedení protiúderu jsou tehdy, jestliže

- je ještě zachována odolnost obrany,
- útočící protivník utrpěl značné ztráty a zasadil již svoje bezprostřední zálohy,
- jeho letectvo ztratilo aktivitu,
- velení vojskům je narušené,
- přivedením 2. sledu nebo zálohy armády bude dosaženo početní převahy nad protivníkem.

Podle situace je možné vést protiúder do jednoho nebo také do obou boků hlavního uskupení protivníka. Velitel armády upřesní své rozhodnutí k vedení protiúderu podle vzniklé situace a stanoví

- objekty, dobu a způsob vedení úderů jadernými, chemickými a konvenčními prostředky,
- uskupení vojsk a jejich úkoly,
- směr úderu, prostory rozvinutí,
- opatření ochrany protiúderného uskupení před údery letectva,
- všestranné zajištění protiúderu,
- způsob velení vojskům.

K vytvoření protiúderného uskupení použije všechny pluky a divize, které nejsou v bezprostřední bojové činnosti a organizuje časově omezený protiútok všech záloh divizí 1. sledu. Hromadné použití JZ frontu a armády na protivníka, který prolomil obranu, jeho prostředky jaderného napadení a nejbližší zálohy vytvářejí výhodné předpoklady k úspěšnému protiúderu také slabšími silami z počátku na široké frontě a tím k využití účinků JZ v nejkratším čase.

V průběhu protiúderu uskutečňuje velitel armády podle vzniklé situace a v soulase se svým rozhodnutím opatření k rozvíjení protiúderu, k ničení objevivších se prostředků jaderného napadení a k rozbití přiváděných záloh. K tomu vedou mnohonásobné úderu raketová vojska, dělostřelectvo a letectvo.

Uskupení na směru hlavního úderu se posiluje silami z vedlejších směrů, pluky, které v důsledku přechodu k útoku svoje úkoly splnily a byly v obraně na křídlech protiúderného uskupení, jakož i pluky, které obnovily bojeschopnost. Při úspěšném protiúderu vznikají příznivé předpoklady k obnovení útočné činnosti. Velitel armády uskutečňuje již v průběhu obranné operace opatření k vytvoření útočného uskupení a předvídá k tomu pluky a divize, které

- po odstranění následků jaderného úderu obnovily bojeschopnost,
- neměly odrážet žádný útok protivníka,
- splnily úkoly, stanovené jim k obraně,
- byly armádě nově podřízeny.

K obnovení útoku armády dochází zpravidla postupně. Přitom se plně využívají úspěchy sousedů, zvláště tehdy, mohli-li během obranné operace úspěšně útočit. V tomto případě měly by divize armády, přecházející do útoku, využít územ-

ní zisk sousední armády a udeřit jejich pásmem do boku protivníka. Tím jsou dány příznivé podmínky k obklíčení a úplnému zničení nepřátelského uskupení. Armáda může k obnovení útoku dodatečně dostat raketové jednotky a prostředky jaderného napadení, popř. nové zálohy. V dalším může být úkol armády upřesněn a při nutnosti změny pásma i změněn.

K úpornému vedení vojsk v obranné operaci má správná organizace míst velení rozhodující význam. K tomu se rozvíjejí záměnná VS, účelně umístěná do operačního uclnění a ženijně vybudo-
vaná.

Obrannou operaci pokládáme za ukončenou, podaří-li se vojskům armády splnit své bojové úkoly, tj. odrazit útok hlavních sil protivníka, zničit uskupení, jež se podařilo vlom do obrany, udržet pásmo obrany, obnovit bojeschopnost vojsk a tím vytvořit předpoklady k dalšímu útoku.

Velký význam k obnovení útoku armády má plynulý útok sousedních armád. Uskupení útočících vojsk vytváří nebezpečí pro boky a týl protivníka. Je v důsledku toho přinucen použít druhé sledy nejen k rozvíjení úspěšného útoku, ale i k odstranění tohoto nebezpečí. Taková situace vždy ulehčuje armádě vést obrannou činnost a vytváří větší možnosti k obnovení útoku s poměrně menšími silami.